

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לחתום, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ג תמוז תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 7:11 תל-אביב: 7:26 חיפה 7:19 מוצאי שבת: ירושלים: 8:29 תל-אביב: 8:32 חיפה: 8:33 ר"ת: 9:03

פרשת קרח

התרחקות ממחלוקת

דרכם של בעלי מחלוקת...

סיפר משמשו של כ"ק האדמו"ר רבי יצחק מוורקא זצ"ל, כי בהיותו פעם עם רבו בוורשא, חזרו פעם לפנות ערב מן העיר אל המלון שלהם, וכשבאו לפתוח את החדר של הרבי במלון, ראו כי מאן-דהו כתב על הדלת באותיות גדולות דברי זילזול, גידופים וחירופים על הרבי. כל הדלת מלמעלה ועד למטה היתה רשומה בדברי לעג ובזו אלה. **המשמש** לא ידע את נפשו. הוא עמד מזועזע כולו, נרעש ונפחד, נבהל ומשתומם, גם מגודל העזות והחוצפה, וגם מביושה וכלימה עד שהרבי נאלץ להרגיעו בדברים הבאים, וכך אמר לו:

"אל יפול רוחך ולא תתעצב מזה כלל, כי קבלה בידי ממורי ורבי (בנו של כ"ק האדמו"ר רבי בונם מפשיסחא זצ"ל) שכל בעלי המחלוקת מוציאים דיבה על איש דוקא באותה מדה שהוא נזהר בה ביותר. והביא לזה ראיה מן התורה שמצינו בקרח ועדתו שבתלונות שלהם על משה אמרו: "ומדוע תתנשא על קהל ה'" הרי שהעלילו עליו דוקא במדת הגאווה, בעוד שהתורה הקדושה מעידה עליו: "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה..."

סיפור"ח

"צריך לעזוב מיד"...

סיפר אחד מדיירי שכונת שערי חסד בירושלים: "יום אחד שחתי את ליבי לפני הגאון **רבי שלמן זלמן אויערבאך** זצ"ל, על כי הדירה ששכרתי ב"שערי חסד" יש לה שני בעלים. וכעת נפלה ביניהם מריבה, שאמנם איננה קשורה אלינו, אבל בכ"ז לא נעים..."

רבי שלמה זלמן שמע והגיב בפסקנות: "צריך לעזוב מיד את הדירה!" הבנתי לתומי שהוא רוצה רק להדגיש בפני את חומרת המחלוקת."

כעבור שבוע פוגש אני את רש"ז ששואל אותי: "נו, כבר עברתם דירה?" נדהמתי והבנתי שמתכוון במלא הרצינות... "אסור להשאיר במקום בו יש מחלוקת!" אמר בתוקף, והציע לי בו במקום מספר דירות להשכרה בשכונה. וכך עשינו.

התורה המשמחת

לרדוף אחר השלום ולהתרחק ביותר מן המחלוקת!

נלמד מהפסוק: "ויקה קרח" (פרק טז-א)

ופירש רש"י: לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס: "ואתפלג", נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת."

באחת מדרשותיו אמר הגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל את הדברים הנוקבים הבאים: "דורינו לקוי מאוד בחולי ה"וודאות" [בלשון העם: "בטחון עצמי מופרז"]. כל אחד הולך בוודאות שהצדק עמו, ולא יעלה כלל על דעתו כי אולי טועה הוא ושוטה בדבר. ומפני חולי זה נוצר בכל ענין שני צדדים "וודאים", וזהו חורבן הדור!"

והוסיף הגרמ"ל: "כל המחלוקות באים רק מכך, שאדם לא נעצר לחשוב שוב, וכי מי אמר שאני הוא הצודק, ומי יודע האם באמת כל כוונתי לשם שמים, אלא נלחמים, הורסים, מחריבים ופוגעים, והכל מתוך וודאות מוחלטת שהצדק איתו. הוודאות הזו פעמים שמוליכה את האדם לעמקי שאול רח"ל, וסופו מי ישורנו. כשיגיע לעולם האמת, ויראה כמה הוא טעה. כמה הוא הלך אחר השקר, אחר הנגיעות..."

וגם במצב שהיה מדובר שזה שיוצא לחלוק הוא תלמיד חכם מופלג, אמר על כך רבי מיכל יהודה: "לכאורה יאמרו הלא הוא תלמיד חכם גדול וכל ימיו בעמלה של תורה, וא"כ בוודאי צודק הוא במעשיו, אך אין זה נכון! מי שלומד מוסר ומתקן מדותיו, זוכה ועמלו בתורה מגדלתו ומרוממתו לעלות מעלה במעלות הרוחניות ונעשה עליון משאר האנשים. אך מי שאינו לומד מוסר ולא עמל לתקן מדותיו, התורה מגדלתו, אמנם לא לצד מעלה, אלא להיפך, לצד מטה רח"ל. וכדברי חז"ל למיימינים בה סמא דחיי למשמאילים סמא דמותא (שבת פח:). התורה תמיד פועלת בנפשו של האדם לפי מה שזורע." עכ"ד.

הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר זצ"ל כתב (בספרו **שבט מוסר** - פרק לז): "אם תרצה לדעת כח השלום ראה בגנות המחלוקת, והגזירות המשונות המגיעות לבעלי המחלוקת. הרי קרח, על שהחזיק במחלוקת, מת הוא ועדתו במיתה משונה, שבלעתם הארץ, מיתה שעדיין לא היתה לעולמים, ונפסק המן באותו יום, וגם תינוקות שאין בהם חטא ועוון מתו, וגם אפילו מחט שלו נבלע בארץ (מד"ר יח-ד, יג), והאריכו הרבה זמן בגיהנם עד שבאה חנה והתפללה עליהם כמבואר בגמרא (סנהדרין קט:). אם כן ראה כמה קשה המחלוקת. ושנאו ומשוקץ לפני המקום."

"ואל יקל בעיניך אפילו מחלוקת קטנה" - מוסיף השבט מוסר - "משום שהשטן מצוי שם להגדילו לבעור כאש ולאכול מנפש ועד בשר. וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין ז.) האי תגרא דמיא לנהרא דבדקא מיא.

עלון השבוע פרשת קרח הוקדש לעילוי נשמת
ר' אהרן יעקב בן ר' אליעזר קורנוזר ז"ל

נלב"ע ז' תמוז תשס"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

שלא להתלוצץ על הזולת ולא להרבות שחוק וקלות ראש, ושלא לשבת במושב ליצים!

נלמד מהפסוק: "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" (פרק טז-יט)

וכתב רש"י (מהתנחומא): ויקהל עליהם קרח – בדברי ליצנות כל הלילה ההוא, הלך אצל השבטים ופיתה אותם וכו'. ובמדרש (שוחר טוב תהלים א) דרשו חז"ל: "ובמושב ליצים לא ישב" – זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן. מה עשה: כינס עליהם את כל הקהל שנאמר: "ויקהל קרח את כל העדה" התחיל לומר לפניו דברי ליצנות.

לכאורה תמיהה עצומה יש כאן: היאך הצליח קרח לפתות ולמשוך אחריו בדברי הבל וליצנות מאתים וחמישים איש נכבדים מאוד, בעלי חכמה ודעת. נשיאי עדה אנשי שם. ובשלמא קרח אף שפיקח היה, אפשר איכשהו להבין מה ראה לשטות זו, אחרי שנתקנא בנשיאותו של אליצפן. כי זו טבעה של קנאה שמוציאה את האדם מן העולם.

אבל על אותם מאתים וחמישים ראשי סנהדראות עולה התמיהה במלא עוצמתה: מה ראו הם לשטות זו? הלא אצלם ודאי לא היו קנאה וכבוד? יתירה מזו: הרי ראו הם בעיניהם את גדולתו האמיתית של משה, כאשר את כל הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה לעם ישראל, בחר לעשות על ידי משה, מיציאת מצרים וקבלת התורה ועד לאותו יום של המחלוקת. והיאך זה יתכן שהכל "נעלם" פתאום כלא היה?

כדי להבין עד כמה תמוה ומפליא הדבר, ננסה להמחיש זאת לפי המושגים של זמננו: נתאר לעצמנו מציאות הזויה ודמיונית שלא נתפסת בשכל אנוש כמו למשל תרחיש בדיוני שקורה בארצנו, שאחרי שבעים שנה בהם מודרכים בני הישיבות והכוללים, וכל ציבור משפחות החרדים (בעולם התורה הליטאי), לפי הוראות גדולי תורה מפורסמים כמו **החזון איש** ו**הרב מבריסק**, ה**סטייפלער** ו**הגרא"מ שך** זצ"ל וגדולי ישראל הבאים אחריהם, כיצד בדיוק יש לנהוג ביחס לרשויות השלטון החילוני וכיצד להתמודד עם מאבקי נגד לומדי התורה, וכל הציבור מקבל עליו כבר עשרות בשנים את אותם הוראות ברורות מתוך אמונת חכמים פשוטה ומובנת.

והנה לפתע פתאום, באחד הימים, פורשת מתוך ציבור זה, קבוצה גדולה, בהם תלמידי חכמים אנשי שם, וכל אחד מהם ניגש בעזות מצח לאביו. או לאחיו וגיסו. או לחברו זה שנים בישיבה או בכולל, ואומר לו לתדהמתו: "הריני להודיעך כי טעות גדולה בידך. אותם גדולי ישראל המפורסמים זה כמה שנים, אלו שרגילים להתיעץ עמם ולקבל ברכתם, הם מזוייפים ופסולים... דעותיהם כוזבות, לא שריים ולא קיימים, ומהיום אסור לשמוע להוראות שלהם..."

הרי נקל לשער עד כמה השומע יהיה המום ומזועזע. משפשף עיניו בתימהון ובתדהמה לבדוק החלום בלהות הוא או בהקיץ. מבט בחברו בחלחה ובחרדה, מה קרה לזו שמא נטרפה דעתו עליו רח"ל, ומיד מזדעק: "הרי כולנו למדנו בשוה אצל רבותינו אלה. קיבלנו תמיד הוראותיהם והכרנו בגדלותם ומה קרה לך היום לפתע פתאום?"

כמובן, תרחיש זה שציירנו, הוא בדיוני. לא היה ולא נברא ואפילו משל לא היה! כל בר-דעת יודע ומבין שזה גם לא יכול להיות ב"ה בשום סיטואציה, וזאת מהסיבה הפשוטה: כל הציבור חניכי הישיבות בארץ שגדל בבתיים של תורה ומאוגד במוסדות מוכרים ומסודרים, אמון ומחונך הוא מקטנות להכיר במעלת רבותיו גדולי ישראל ולהשמע להוראותיהם באמונה תמימה!

ואם זה מובן לכל בר-דעת, מתעצמת לה יותר הפליאה הגדולה: היאך זה שבכזה דור דעה כמו הדור ההוא, מתפתים נכבדי עם, ראשי סנהדראות להמשך אחרי קרח כבכלבי קסם, ולערער על מעמדו הידוע של משה רבינו, ולבטל את כל מה שראו עיניהם עד אז?

מלבד תמיהה רבתי זו, נוסיף ונשאל עוד ב' קושיות: (א) מדוע לא השתמשו משה ואהרן בהוכחה פשוטה שתברר לעיני כל מי הצדיק והצודק ומי הרשע, והיא מיידית המן. שהרי אמרו חז"ל בגמרא (יומא עה). על הפסוק "והמן כזרע גד הוא" שהמן גילה מי צדיק [שירד בפתח ביתו] ומי בינוני [שירד לו בפתח המחנה] ומי רשע [שירד להם המן רחוק מביתם והיו צריכים לשוט וללקט] והם הרי היו רשעים כמש"כ "סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים". לעת עתה לא מצאנו תרוץ ברור לקושיה זו. [ואולי גם לכך רמז הפסוק "בוקר ויודע ה' את אשר לו". אלא שבאותו בוקר לא ירד המן. רצ"ע.]

(ב) **לאחר** בליעת קרח וביתו ולאחר שריפת מאתים וחמישים איש מקריבי הקטורת, הוכיח הקב"ה לכל העם במי הוא בחר לתת את הכהונה, כאשר כל נשיא הביא את מטתו ומטה אהרן בתוך מטותם ובמי שיבחר השי"ת מטתו יפרח. וכשפרח מטת אהרן, כולם ראו שה' בחר בו. ותמוה: אם אחרי הכל הוצרכו ישראל להוכחת המטות, מדוע לא הראה זאת הקב"ה מיד כשיצאו קרח ועדתו לחלוק על משה, וזה לכאורה היה משקיט את המחלוקת נגד משה? **אלא** התשובה האמיתית והיחידה שעונה ומיישבת את כל הקושיות היא [כפי שנתנו מפרשי התורה וגדולי המוסר], שאכן אין כל הסבר הגיוני לתופעה הזו

"לא אצלי בבית!"

סיפר הגאון **רבי שלמה שמשון קרליץ** זצ"ל: בילדותי לקחני אבי ביום הפורים אל מעונו של הגאון **רבי ברוך בער ליבוביץ** זצ"ל, שם שהו בעת זו תלמידים רבים שבאו לשמוח את שמחת הפורים במחיצת רבם הנערץ.

היה שם בחור, עליו ידוע, אשר אמר את הפרק הראשון של מסכת גיטין בחרוזים... לאחר מכן הוסיף וחזר גם על שיעורו של רבי ברוך בער בחרוזים, להתפעלותם הרבה של הנוכחים. לאחר שסיים את אמירת החרוזים, החל להשמיע "פורים תורה" כשהוא פותח בשאלה מקריאת התורה של פורים:

"נאמר בפסוק: 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל', וקשה: איך הרים משה ידו והרי אמרו חז"ל (סנהדרין נח): המגביה יד על חברו אעפ"י שלא הכהו... כשמוע רבי ברוך בער את דבריו קם מיד ממקומו ומחה כנגדו: "ליצנות, לא אצלי בבית!" ולא הסתפק במחאה בלבד, אלא עמד וגירשו מביתו.

עמודי שש

"חושש אני להכנס למושב ליצים..."

בשמחת אחד מיוצ"ח של הגאון **רבי עקיבא איגר** זצ"ל ניגש אליו מחותנו אחר החופה. שאל אותו רע"א: אם הוא מרוצה מהשידוך. המחנות שהיתה דעתו זחוחה מאד מרוב שמחה, השיב בבדיחותא כי הכל טוב ויפה אלא שאינו שבע רצון כל כך מהמחותן...

כששמע כך הרע"א שב לחדרו, והכל תמהו מדוע רע"א לא משתתף עמם בסעודה. כשנכנסו מקרוביו לחדרו ראו שעצב נסוך על פניו. נבהלו ושאלוהו: "מדוע עצוב רבינו ביום שמחתך?"

השיב להם רעק"א: "כיצד לא אהיה עצוב, הלא מחותני אינו מרוצה ממני, בוודאי עוול מצא בי". כששמעו דבריו נחרדו מאוד ומיד התנצלו ואמרו: "הן לא עולה על הדעת שיהיה מישהו שלא יתכבד להשתדך עם גאון כמותו, ורק בדרך בדיחותא אמר המחנות מה שאמר..."

כששמע דבריהם הגיב רע"א: אם כן, בודאי חושש אני להכנס ולהסב בסעודת החתונה, פן דינו כמושב ליצים ח"ו... ניסה המחנות לפייסו, אך רע"א לא קיבל את פיוסו ושוב לא חזר לסעודת החתונה.

מאורן של ישראל

חומרתה של ליצנות...

לאסיפת חיזוק של אברכים, הזמינו את ראש ישיבת חברון הגאון **רבי ש"ז ברוידא** זצ"ל שידבר בפניהם. במהלך האסיפה שמע את אחד הנוכחים דורש פסוק מן התורה בדרך ליצנות.

לשמע הדברים נחרד הרב ברוידא וכשהוא מזועזע כולו פנה להוכיח את המתלוצץ על פניו, בחומרה רבה. והוסיף לספר מעשה שהיה עם בעל ה"שאגת אריה" שפנה אליו מישהו בשאלה: כשעומדים לפניו ביצה ומים על איזה מהם יקדים לברך ברכת "שהכל"? והשיב השואל שיש לו ראייה מהפסוק "ואת העי מקדם" (עי" - ביצה באידיש) שמקדים לברך על הביצה...

השאגת אריה רגז מאוד לשמע הדברים והוכיח את הלה על כך שעושה ליצנות מדברי תורה.

נסיד ממלכת התורה

"אל תרענו ואל תגענו"...

סיפר רבינו יוסף חיים זצ"ל מבגדד (בספרו בן יהוידע): מעשה בתינוק של בית רבן שהיה הולך ללמוד כל יום לבית תלמודו בחשק וברצון. והנה יום אחד, כשחזר מבית תלמודו לביתו, פגש בדרכו תלמיד חכם גדול המהלך בדרך, ואחריו הולכים שני ליצים פורקי עול ועושים צחוק וליצנות מאותו תלמיד חכם.

ויהי למחרת, לא רצה הילד ללכת לבית תלמודו. שלח רבו לקרוא לו אך הוא מסרב. הפציר בו אביו ללכת ללמוד והוסיף לשכנעו בדברים ולומר לו: הלא כדאי לך ללמוד תורה שהרי תוכל להיות תלמיד חכם ויהיה קורין אותך רבי.

אמר לו הילד: למה תקללני, הלא אני שמעתי אתמול כמה שחוק וליצנות עשו על חשבוננו של אותו תלמיד חכם שהיו קורין אותו רבי.

והוסיף הבן יהוידע: בזה מתורצת אמרת חז"ל (שבת קיט): "אל תגענו במשיחי..." אלו תינוקות של בית רבן ו"בנביאי אל תרענו" - אלו תלמידי חכמים. ויש להקשות: למה בתינוקות כתוב "אל תגענו ובת"ח אל תרענו"? אלא בתינוקות לא שייך בזיון כי מי שם לב לבזותו, אך לעמות זאת את התלמידי חכמים ישנם ליצנים שיש להם ענין לבזותם, על כן אמר התב? שאל יבזו וירעו לת"ח, ובכך לא יזיקו ולא יגעו לרעה בתשב"ר.

בן יהוידע שבת קיט:

של המשיכה אחרי קרח, מלבד המסקנה הבאה: **זו כחה העצום וההרסני של הליצנות!** שכן באמת לא קיים שום הגיון בעולם שהיו יכולים בו לערער במשהו את האמונה במשה רבינו כשליחו של השי"ת. וזאת ידע היטב גם קרח. לפיכך קרח שפיקח היה להרע, הבין שאם רוצה להצליח לסחוף לצידו את נכבדי העם נשיאי עדה ראשי סנהדראות, אין לו כל דרך אחרת אלא זאת: לעשות ליצנות ממשה רבינו! כפי שדרשו חז"ל "ובמושב ליצים לא ישב" - זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן.

מדוע בחר קרח דווקא בליצנות? משום שטבעה של הליצנות שאינה זקוקה לא לצדק ולא להגיון. האפקט ההרסני שלה אינו תלוי בהם כלל. ואדרבה, החכמה והליצנות הם תרתי דסתרי. ההגיון והשכל הישר אינם יכולים לדור בכפיפה אחת עם הליצנות! תפקידה ומטרתה של הליצנות לטשטש ולשבש כליל את דעת השומע ובדיוק את זה רצה קרח להשיג. וזו גם הסיבה ש"ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות" [אף הגיוניות ביותר].

וכלשונו הזהב של הרמח"ל ז"ל (במסילת ישרים פרק ה'): "כי הנה השחוק והלצון מאבדים את לב האדם, שכבר אין הטעם והדעה מושלת בו, והרי הוא כשיכור או שוטה אשר אי אפשר לתת להם ערמה או להנהיגם, כי אינם מקבלים הנהגה".

ובהמשך מוסיף הרמח"ל: "כי בליצנות אחת ובשחוק קטן יפיל אדם מעליו ריבוי גדול מן ההתעוררות וההתפעלות... ובכח הליצנות יפיל הכל לארץ ולא יעשה בו רושם כלל... ולא מפני חסרון הבנת הלב, אלא מפני כח הלצון ההורס כל עניני המוסר והיראה".

נוסיף שישנו עוד כח "הרסני" [או "ארסי"] שמוצאים אנו בליצנות: הליצנות נועדה בעצם "להפריך" את האדם עצמו כשלא ניתן להפריך את טענותיו. תפקידו של הלץ בליצנותו, להציג את הדברים האמיתיים והחכמים בסילוף הכי מגוחך וההזוי שאפשר, כדי להראות שהבעיה היא לא עם הדברים [שהרי אותם כשלעצמם א"א להפריך] אלא עם זה שאומר את הדברים... וכשמצליח הלץ להפוך את האדם עצמו ללעג ולקלס ולצחוק, ממילא שוב אין תוקף ואין משמעות לדבריו... שהרי הלץ הפריכו ועשה אותו "לא כשיר" להביע דעה... זו מטרתה של הליצנות ומכאן כוחה ההרסני.

מעשה מיושבים בפשטות כל הקושיות ששאלנו. משום שאחר שנתברר לנו שהליצנות היא כח מכוון וזדוני לשבש ולהפריך מעיקרא כל שכל ישר וכל דעת והגיון, הרי ממילא כל ההוכחות והתוכחות שבעולם לא יעזרו ולא יועילו אף כנגד ליצנות אחת! ורק אחרי שהליצנות נעלמת ונבלעת באדמה, או-אז נפקחות העיניים ונפתח הלב לראות ולהכיר באמת! [ואז אפילו לספקנים די בהוכחה אחת].

החזקת לומדי תורה

העיסקה הטובה ביותר...

על בניני ישיבת קול תורה מתנוסס השם מקס שטרן ז"ל. הוא היה תלמידו של **רבי ברוך קונשט** זצ"ל בגרמניה, וכאשר שמע כי הרב קונשטט עלה לארץ ישראל בימי עוני ומחסור ששררו אז בארץ, שלח לו סכום של אלף דולר במזומן (שהיה אז סכום נכבד ביותר) כדי שיוכל להתחיל את חייו בארץ ישראל. הכסף הגיע לידי והוא הטמינו בביתו.

לאחר כשבועיים פגש הרב קונשטט את **רבי יחיאל שלזינגר** זצ"ל והעלה בפניו הצעה לפתוח ישיבה קדושה בארץ הקודש. שאל אותו הרב שלזינגר: "כסף מנלן?" מיד אמר לו הרב קונשטט כי יש לו אלף דולר ראשונים לפתיחת הישיבה. הרעיון החל לקרום עור וגידים, ואלף הדולרים הללו היו הבסיס הראשון לישיבת קול תורה.

חלפו ימים וחודשים, ומר שטרן הגיע לביקור בארץ ישראל וזכה לפגוש את רבו, רבי ברוך קונשטט. במהלך השיחה נודע לו כי כל אלף הדולרים הוטמנו ביסודות הישיבה החדשה שכבר פתחה את שעריה. הוא השתומם: "מדוע עשה הרב כך, הרי רציתי כל כך שיהיה לכם ממה לחיות..."

השיב לו הרב קונשטט: "מה אתה לא מבין, הרי זה הביזעס הכי טוב שיכולתי לפתוח לעצמי..." מלים אלו חילחלו עמוק בתודעתו של מר מקס שטרן והוסיף לפזר את אוצרות ממונו לסייע ולתמוך בלומדי התורה.

יחי ראובן - ח"ג

להחזיק ולתמוך בתלמידי חכמים שמקדישים עצמם כליל ללימוד התורה!

נלמד מהפסוק: "ולבני לוי נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם" (פרק יח-כא)

מפסוק זה לומדים על מצות מעשר ראשון שנתחייבו בני ישראל לתת חלק אחד מעשרה חלקים ללוויים. וכתב החינוך (מצוה שצ"ה): "משרשי המצוה, לפי ששבט הלוי בחר השי"ת בתוך אחיו לעבודתו תמיד במקדש על כן היה מחסדו יתברך לתת להם מחיתם דרך כבוד, כי כן יאות למשרשי המלך שהיה ארוחתם מזומנת להם על ידי אחרים שיכנינו להם, ולא יצטרכו הם ליגע בדרך זולתי בעבודת המלך היקרה..." ומסיים החינוך: "והמחיה משרתי הא-ל בממונו, ברכת השי"ת תנוח עליו בכל אשר יש לו. וזהו אמרם ז"ל (אבות ג-יג) מעשרות סיג לעושר".

באחת מאיגרותיו פונה החפץ חיים לעשירי ארה"ב להוכיחם ולעוררם להחזקת תורה, ובין היתר כתב להם: "פלגיה גדולה אצלי, מדוע אתם מרפים את ידיכם מזה ואינכם חפצים לקחת חבל בעסק גדול כזה כהחזקת התורה המאשרת ונותנת חיים בעולם הזה ובעולם הבא?!"

"כעת הלא מחכים ומצפים אנו לביאת משיח צידקנו, שלא רחוק היום ההוא, וימינו אלה המה "עקבתא דמשיחא". רוב כבוד וגדולה צפוי לכם על עבודתם הנשגבה... כשאחרי כל התלאות והמצוקות... מחזיקים בתורתנו הקדושה ומשתדלים בכל הכח להחזיק בשיבות הקדושות ומוסדות התורה שנשארו לנו מעט מהרבה, ואשר חלק גדול בהחזקת התורה זכיתם אתם. ומאוד מאוד ישמח בכם, ותהיו בודאי בראשי הקרואים..."

"אבל לא כך אם תתרשלו במצוה רבה זו ותמשכו ידיכם ממנה, כמה מהבזיון והבושה תשיגו, ותתחרטו בעצמכם חרטה גדולה למאד על אשר לא עמדתם בנסיון ולא החזקתם במעשיכם הטובים עד ביאתו, הלא בשביל זמן מועט מאוד איבדתם בידים את כל הכבוד והגדולה שהייתם ראויים לו".

נאמר בתהלים (קייט-קסה): "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול". וביאר החיד"א זצ"ל (בספרו **מראית העין**) שהפסוק נאמר על העשירים שמחזיקים ביד התלמידי חכמים, והם שנקראים אוהבי תורה ועליהם נאמר "ואין למו מכשול", עפ"י המבואר בספר **"עץ החיים"** שגם המחזיקים ביד ת"ח ניצלים מיצה"ר, שהרי התורה מגינה ומצילה, וזהו שנאמר "ואין למו מכשול", הוא היצה"ר שנקרא "מכשול".

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"להיות איש!"

בתחום, אלפי פחי אשפה פרושים ברחבי העיר... ואז מופיעה השאלה 'ומה אתה עושה למען ניקיונה של העיר?'

* * *

"אני טס הרבה בענייני עסקים" שח אדם באוזני יהושע די-נור. "ויום אחד גמלה בי החלטה לא יומרנית. החלטתי שבכל פעם שאני נכנס לתא השירותים במטוס, תמיד אצא כשהתא יותר נקי משהיה כשנכנסתי אליו. כך אני נוהג מאז. מנגב במטלית נייר את הכיור משאריות מים... מנגב טיפות מים שניתזו על הרצפה, כי הרי נוסעים רבים נכנסים יחפים, וזה לא נעים אז שהרצפה רטובה. זו תרומתי הקטנה לתחושת נוחות לאלו שיכנסו אחרי".

כאשר אתה נחשף לעובדה שהדובר הנו איש הייטק ידוע-שם, שכבר הטביע את חותמו בטכנולוגיה העולמית, אתה מתייחס אחרת. ובכן מדובר באיש שהמציא את הדיסק-און-קי. עוד מוח-יהודי.

* * *

המשותף לשני התיאורים האמיתיים הוא היסוד "במקום שאין איש השתדל להיות איש". האינסטינקט שלנו מונע מאתנו לתרום דווקא במקום בו כולם לא תורמים (כדאמרי לא-אינשי: "אל תהיה פראייר"...). אך חז"ל מלמדים אותנו שההיפך הוא הנכון.

נכון. כמעט אף פעם לא נקצור תהילה בעולם-הזה, כאותו בר-מזל שבסך-הכל הרים כוס בכיכר פריזאית, ולפתע החל כל הרחוב לכרכר סביבו. אבל גם הוא הרי לא העלה על הדעת שיש כאן משהו מתוכנן. שעשרות איש, וצלמים ממתינים לראות מי ירים את הכוס. גם הוא חשב שהוא תורם תרומה קטנה לזולת ללא תמורה.

הדוגמאות עוסקות בניקיון, אך הרעיון מקיף כמובן את כל החיים. מה קורה למשל כשאנו חולפים ברחוב וילד קטן - שחושש לבקש עזרה - ניצב בצומת וצריך לעבור? האם אנו עוצרים, ניגשים לשאול או ממשיכים במרוץ החיים.

והלוא אנו מאמינים בני מאמינים שלעתיד לבוא יבוא כל אחד על שכרו - ואת ה'פראבו' של עולם הבא אין לשער ואין לתאר - עין לא ראתה זולתך?

בית הכנסת "זה לה ויקטואר" הממוקם ברובע התשיעי בפריז, הוא הגדול ביותר בצרפת. מבנה מרהיב בן כמעט 150 שנה, עם אלפי מקומות. במרחק הליכה קצר משם דרומה, ממוקם "כיכר האופרה" ושם מתרחש הסיפור.

השעה 15:15 אחר-הצהריים. השמיים בהירים, והכיכר רחבת ידיים - נקייה ללא רבב. אנשים ישובים, רוכבי אופנים חולפים, ילדים משחקים בכדור. במרכז הכיכר מתקן אשפה ועליו מורכבת שקית פלסטיק שקופה וגדולה.

בחור צעיר עובר אז בכיכר, כוס קרטון בידו. הוא מתקרב לפח האשפה, רוכן לשרוך את נעליו, מניח את הכוס על מרצפות הכיכר, ואז קם וממשיך בדרכו כשהכוס נשארת הפוכה על צידה על מרצפות הכיכר. הכוס נותרת מיותמת, נטויה על צידה מרחק פסיעה מפח האשפה.

אנשים עוברים וחולפים. אין איש טורח להרים את הכוס ולהשליכה לפח.

חולפת כמחצית השעה ומגיע "הצדיק בסדום". בחור צעיר עוצר ליד הכוס המיותמת שעל הרצפה, מרים אותה ומשליכה אחר כבוד לפח האשפה...

ואז קורה משהו מדהים:

בבת-אחת מתרוממים כל האנשים שהיו ישובים באזור, שולפים ומניחים על ראשיהם כובעים צהובים שרקומה עליהם המילה 'פראבו'! [כל הכבוד!] וכולם מריעים לבחור הצעיר ומוחאים לו כפיים.

מאחת הדלתות מסביב הכיכר מגיחה תזמורת של כמה נגנים, גם הם חמושים באותם כובעי 'פראבו' צהובים. להקת המזמרים מנגנת לכבודו איזה מרש צרפתי משעשע וכולם מתקהלים סביבו ומודים לו. עוברים ושבים שולפים מצלמות ומנציחים את האירוע.

הבחור מופתע, אחר כך מחייך במבוכה... זה לא מסתיים, מגישים לו זר-פרחים ו'מגן הוקרה' מטעם עיריית פריז.

העירייה המקומית מנסה להפיק תעמולה מהמקרה, לטובת ניקיון העיר. הם מציגים את המקרה המצולם, כאשר ברקע אנשים חולפים במהירות וכתוביות חולפות אז על המסך ומבהירות כמה העיר משקיעה בניקיון. העיר מוציאה עשרות מיליוני יורו מידי שנה על ניקיון, מאות אנשים עובדים

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il